

Sygn. akt IV U 779/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 listopada 2013 roku

Sąd Okręgowy w Nowym Sączu Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Ewa Czernecka-Kozak

Protokolant: Małgorzata Olesiak

po rozpoznaniu w dniu 28 listopada 2013 roku w Nowym Sączu

na rozprawie

odwołania J. C.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N.

z dnia 05 kwietnia 2013 roku znak: (...) oraz

z dnia 13 maja 2013 roku znak: (...)

w sprawie J. C.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N.

o emeryturę

oddala odwołania.

Sygn. akt IV U 779/13

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 28 listopada 2013 roku

Decyzją z dnia 5 kwietnia 2013 roku, znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N. - powołując się na przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r., nr 153, poz. 1227, z późn. zm.) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r., nr 8, poz. 43) - odmówił J. C. przyznania emerytury. Uzasadniając decyzję organ rentowy wskazał, że J. C. na dzień 1 stycznia 1999 roku nie udowodnił okresu składkowego i nieskładkowego w wymiarze 25 lat oraz nie legitymuje się okresem pracy

w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wynoszącym co najmniej 15 lat. Uznany przez organ rentowy staż pracy w szczególnych warunkach wyniósł 11 miesięcy, 29 dni, nie uwzględniono okresu od 1 grudnia 1976 roku do 31 października 1994 roku, ponieważ J. C. był wówczas członkiem rolniczej spółdzielni produkcyjnej.

Kolejną decyzją z dnia 13 maja 2013 roku, znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N. ponownie odmówił J. C. przyznania emerytury. W uzasadnieniu decyzji wskazano, że J. C. posiada na dzień 1 stycznia 1999

roku 25 lat okresów składkowych, nieskładkowych i uzupełniających, ale nadal nie wykazał co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnych charakterze.

Od powyższych decyzji odwołał się J. C. wnosząc o ich zmianę i przyznanie emerytury. Odwołujący się podniósł, że w latach 1976 – 1994 w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej (...) w G. pracował jako palacz, a wszystkie wykonywane przez niego czynności miały znamiona stosunku pracy zgodnie z przepisami kodeksu pracy. J. C. wskazał, że jego praca na stanowisku palacza była wykonywana stale i w pełnym wymiarze i charakteryzowała się osobistym świadczeniem pracy w sposób ciągły, podporządkowaniem, ponoszeniem ryzyka przez pracodawcę, odpłatnością. Ponadto odwołujący się wniósł o doliczenie do stażu pracy w szczególnych warunkach zatrudnienia na stanowisku palacza w Szkole Podstawowej w O..

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołań podnosząc argumentację, której użył w zaskarżonych decyzjach. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wskazał, że podstawą świadczenia pracy w rolniczej spółdzielni produkcyjnej przez jej członka nie może być stosunek pracy - podstawę tę stanowi cywilnoprawny stosunek członkostwa. Organ rentowy dodał, że prawa i obowiązki członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych są uregulowane w sposób odmienny od praw i obowiązków pracowniczych.

Bezspornym w niniejszej sprawie było, że odwołujący się J. C. ur. (...), na dzień 1 stycznia 1999 roku posiada okres składkowy, nieskładkowy oraz uzupełniający w wymiarze 25 lat, w tym staż pracy w szczególnych warunkach wynoszący 11 miesięcy, 29 dni. Odwołujący nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego. Wniosek o przyznanie emerytury złożył w dniu 26 lutego 2013 roku.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

J. C. w okresie od 1 grudnia 1976 roku do 31 października 1994 roku wykonywał w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej (...) w G. pracę na stanowisku palacza. Pracował po 12 godzin, na zmiany. Do jego obowiązków należała obsługa kotłów węglowych, innych obowiązków nie miał. Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna (...) w G. prowadziła gospodarstwo rolne, a ponadto zajmowała się przetwórstwem owoców i warzyw oraz działalnością remontowo-budowlaną. Spółdzielnia nie zatrudniała pracowników na podstawie umów o pracę, wszystkie osoby pracujące na rzecz Spółdzielni były jej członkami.

Uchwałą Walnego Zgromadzenia Członków z dnia 10 stycznia 1978 roku J. C. został przyjęty w poczet członków Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej (...) w G.. Zakres obowiązków odwołującego się nie uległ zmianie, nadal wykonywał pracę palacza. Wynagrodzenie J. C. jako członka RSP było ustalane na podstawie regulaminu opłat za pracę członków Spółdzielni, było ono ustalane na podstawie ilości przepracowanych dniówek obrachunkowych. Po zakończeniu roku - jeśli Spółdzielnia miała stratę - pokrywano ją ze składek członków. Członkowie spółdzielni mieli też prawo do udziału w jej zyskach. Członkowie spółdzielni mogli uczestniczyć w walnych zgromadzeniach, o terminie zgromadzeń informowano na tablicy ogłoszeń. W czasie walnego zgromadzenia przysługiwało im prawo głosu. Na zgromadzeniach podejmowano uchwały dotyczące spółdzielni. J. C. miał prawo zostać członkiem zarządu Spółdzielni.

W okresie od 1 grudnia 1976 rok do dnia 31 października 1994 roku J. C. nie był zatrudniony w ramach stosunku pracy, jego praca na rzecz Spółdzielni wynikała ze stosunku członkostwa w spółdzielni. Okres pracy J. C. od 1 grudnia 1976 roku do dnia 31 października 1994 roku nie stanowi zatrudnienia w szczególnych warunkach.

Razem z odwołującym się w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej (...) w G. pracowali: W. S. jako palacz od 1977 roku oraz M. W. jako członek zarządu w latach od 1980 – 1994.

dowód: świadectwo pracy k.13 akt organu rentowego, deklaracja członkostwa cz. C akt osobowych, porozumienie cz. C akt osobowych, zeznania świadka W. S. płyta z nagraniem, min. 00:10:14, k. 70, zeznania świadka M. W. płyta z nagraniem min. 00:17:36 k. 70, zeznania odwołującego się płyta z nagraniem, min.00 :31:20 k. 70.

W okresie od 2 października 1998 do 30 kwietnia 1999 roku (6 miesięcy, 29 dni) J. C. pracował w Szkole Podstawowej w O. jako palacz. Powyższą pracę wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Innych obowiązków nie miał.

dowód: świadectwo pracy k.25 akt organu rentowego, zeznania odwołującego się płyta z nagraniem min..00 :31:20, k. 70

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentacji zgromadzonej w aktach organu rentowego oraz w aktach sprawy, której autentyczności i mocy dowodowej żadna ze stron nie kwestionowała w toku postępowania. Sąd oparł się również na zeznaniach odwołującego się oraz świadków W. S. oraz M. W., uznając je za wiarygodne, spójne, logiczne, a także zgodne z pozostałym zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym. Świadkowie pracowali wspólnie z odwołującym się i precyzyjnie wskazali na czym polegały zasady członkostwa w spółdzielni, a także szczegółowo opisali charakter zatrudnienia odwołującego się. Zeznania świadków korespondują z dokumentacją dotyczącą pracy odwołującego się, a także z zeznaniami J. C.. Brak jest, w ocenie Sądu, jakichkolwiek podstaw do podważenia wiarygodności zeznań w/w świadków.

Pozostałe okoliczności sprawy uznał Sąd za bezsporne, bowiem nie były one kwestionowane przez strony. Również dokumenty przedstawiono na stwierdzenie powyższych okoliczności zostały ocenione jako w pełni wiarygodne i prawdziwe.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołania J. C. nie zasługują na uwzględnienie.

Przedmiotem niniejszego postępowania było ustalenie czy odwołujący się spełnia przesłanki do przyznania emerytury.

W związku z tym, że J. C. nie osiągnął powszechnego wieku emerytalnego, jest osobą urodzoną po 31 grudnia 1948 roku i w dacie wydania zaskarżonej decyzji miał ukończone 60 lat - należało rozważyć czy spełnia przesłanki do przyznania emerytury na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 roku, Nr 153 poz. 1227 z zm.). Stosownie do tego przepisu ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (tj. 1 stycznia 1999 roku) osiągnęli:

1. okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
2. okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27, tj. 20 lat w przypadku kobiet i 25 lat w przypadku mężczyzn.

Stosownie do ust. 2 cytowanego przepisu, emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Zgodnie z ust. 2 art. 32 cyt. ustawy dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa w ust. 1, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia w podmiotach, w których obowiązują wykazy stanowisk ustalone na podstawie przepisów dotychczasowych.

Warunki przejścia na emeryturę przez wymienionych powyżej pracowników określa rozporządzenie Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U.83 Nr 8 poz. 43 ze zm.). Wyszczególnienie prac uznawanych za wykonywane w

szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze zawierają wykazy A i B stanowiące załącznik do wskazanego wyżej rozporządzenia.

Okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Pracownik, który wykonywał pracę w szczególnych warunkach nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełni łącznie następujące warunki: osiągnięcie wiek emerytalny, wynoszący dla kobiet 55 lat, 60 lat dla mężczyzn i ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Za wymagany okres zatrudnienia uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczanymi do okresów zatrudnienia (§ 3 i 4 ust.1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku).

Bezspornym w niniejszej sprawie było, iż J. C. w dniu (...) ukończył 60 lat i na dzień 1 stycznia 1999 roku posiadał wymagany okres zatrudnienia wynoszący co najmniej 25 lat. Odwołujący nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego. Spór dotyczył natomiast wymaganego okresu 15 lat pracy w szczególnych warunkach, a w szczególności czy jako pracę w szczególnych warunkach można zaliczyć okres od 1 grudnia 1976 roku do dnia 31 października 1994 roku, kiedy odwołujący się wykonywał na rzecz Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej (...) w G. pracę palacza c.o., będąc równocześnie członkiem tej Spółdzielni. J. C. wywodził, że wykonywanie zatrudnienia na rzecz rolniczej spółdzielni produkcyjnej przez jej członka nie pozbawia go statusu pracownika i może być uznane za pracę w warunkach szczególnych w rozumieniu powołanych wyżej przepisów.

W ocenie Sądu powyższe twierdzenia nie zasługują na uwzględnienie. Z treści powołanych wyżej przepisów jednoznacznie bowiem wynika, że prawo do emerytury na ich podstawie przysługuje wyłącznie pracownikom wykonującym pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Nie dotyczą one natomiast członków rolniczej spółdzielni produkcyjnej świadczących pracę na rzecz tej spółdzielni. Podstawę świadczenia pracy przez członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej lub innej spółdzielni zajmującej się produkcją rolną nie stanowi stosunek pracy, ale cywilnoprawny stosunek członkostwa z taką spółdzielnią. Powyższe wprost wynika z art. 155 § 1 Prawa spółdzielczego, zgodnie z którym zdolny do pracy członek spółdzielni ma prawo i obowiązek pracować w spółdzielni w rozmiarze ustalonym corocznie przez zarząd, stosownie do potrzeb wynikających z planu działalności gospodarczej spółdzielni, oraz z art. 157 tej ustawy, w myśl którego spółdzielnia poza członkami i domownikami może zatrudniać stosownie do potrzeb również inne osoby na podstawie umowy o pracę lub na podstawie innego stosunku prawnego, którego przedmiotem jest świadczenie pracy. Podstawą świadczenia pracy w rolniczej spółdzielni produkcyjnej lub innej spółdzielni zajmującej się produkcją rolną przez jej członka nie może być stosunek pracy, a okres wykonywania pracy w charakterze członka Spółdzielni nie może zostać zaliczony do okresów pracy w szczególnych warunkach, o którym mowa powołanym wyżej art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Powyższe stanowisko znajduje potwierdzenie

w ugruntowanym w tym zakresie orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 kwietnia 2012 roku, I UK 384/11, LEX nr 1212661, wyrok z dnia 21 października 2009 r. I UK 115/09, wyrok z dnia 8 grudnia 2009 roku I UK 185/09, wyrok z 25 stycznia 2005 roku I UK 142/04).

W niniejszej sprawie J. C. od 1 grudnia 1976 roku wykonywał pracę na rzecz Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej (...) w G. w ramach łączącego go z nią stosunku członkostwa. Okoliczność ta wynika z przedłożonych do akt sprawy dokumentów, jak również z zeznań przesłuchanych świadków oraz zeznań odwołującego. Deklaracja o przyjęciu odwołującego się w poczet członków Spółdzielni stanowi co prawda o dniu 10 stycznia 1978 roku, jednakże z zeznań członka zarządu Spółdzielni M. W. wynika, że Spółdzielnia nie zatrudniała pracowników najemnych, a wszystkie osoby pracujące na rzecz Spółdzielni były jej członkami. Status odwołującego się jako członka Spółdzielni ze swojej istoty różnił się od statusu pracowników zatrudnionych w innych zakładach pracy. W ocenie Sądu - mimo podobieństwa sposobu wykonywania pracy w ramach stosunku pracy i w ramach członkostwa w spółdzielni - nie można przyjąć, że w spornym okresie odwołujący się był pracownikiem wykonującym pracę w warunkach szczególnych w rozumieniu powołanych wyżej przepisów. O powyższym świadczy cały szereg różnic pomiędzy jego statusem jako członka spółdzielni a statusem pracowników zatrudnionych na podstawie umowy

o pracę (w szczególności dotyczy to sposobu rozliczania pracy, ustalania wynagrodzenia, prawa do udziału w zyskach spółdzielni, konieczności partycypowania w stratach, udziału w zgromadzeniach z prawem głosu, możliwości kandydowania do zarządu spółdzielni). W konsekwencji należy stwierdzić, że z dokonanych ustaleń faktycznych wynika jednoznacznie, że w spornym okresie odwołujący nie pozostawał w stosunku pracy, ale wykonywał zatrudnienie w ramach łączącego go ze spółdzielnią stosunku członkostwa.

Podsumowując należy stwierdzić, że J. C. w spornym okresie (tj. od 1 grudnia 1976 roku do dnia 31 października 1994 roku) nie pozostawał w stosunku pracy, ale świadczył pracę na rzecz rolniczej spółdzielni produkcyjnej w ramach łączącego go z tą spółdzielnią stosunku członkostwa. Okres ten nie może zostać zaliczony do okresu pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu powołanych wyżej przepisów. Udowodniony przez J. C. okres pracy w szczególnych warunkach na dzień 1 stycznia 1999 roku (tj. na dzień wejścia w życie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z FUS) wynosi: 11 miesięcy, 29 dni (okres uznany przez organ rentowy) oraz 2 miesiące 29 dni (okres pracy w Szkole Podstawowej w O. na stanowisku palacza wymienionym w wykazie A dziale XIV poz.1 załącznika do powołanego wyżej Rozporządzenia Rady Ministrów od 2 października 1998 do 31 grudnia 1998 roku) - zatem nie udowodnił on wymaganego 15 - letniego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach.

Mając powyższe na uwadze, Sąd - na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oraz powołanych przepisów - oddalił odwołanie.